

Retningslinjer for brug af værnemidler, når der ikke er påvist eller mistanke om COVID-19

Sundheds- og ældreområdet, samt visse dele af socialområdet

23.12 2020

Retningslinjer for brug af værnemidler, når der ikke er påvist eller mistanke om COVID-19

Sundheds- og ældreområdet, samt visse dele af socialområdet

© Sundhedsstyrelsen, 2020.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Elektronisk ISBN: 978-87-7014-223-6

Sprog: Dansk
Versionsdato: 23.12.2020
Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
23. december 2020

Indholdsfortegnelse

Introduktion	4
1. Baggrund	6
1.1. Smitte med ny coronavirus (SARS-CoV-2).....	7
2. Internationale retningslinjer	9
3. Generelle smitteforebyggende tiltag	11
4. Ansigtsværnemidler	12
4.1. Arbejdsgivers ansvar i forbindelse med smitteforebyggelse ved brug af værnemidler.....	15
5. Brug af ansigtsværnemidler	17
5.1. Generelt ved anvendelse af ansigtsværnemidler	17
5.2. Midlertidig lovkrav om anvendelse af ansigtsværnemidler	18
5.3. Sundhedsstyrelsens anbefalinger til anvendelse af ansigtsværnemidler	18
6. Undtagelser fra krav og anbefalinger om ansigtsværnemidler	20
Bilag 1. Oversigt over brug af værnemidler	22

Introduktion

Ændringer ift. tidligere version fra 28. september 2020:

Følgende større ændringer er foretaget:

- Revision grundet lovkrav om mundbind jf. Bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020 samt ændringsbekendtgørelser BEK nr 1576 af 06/11/2020 og BEK nr 1876 af 09/12/2020).
- Steder, der er omfattet af lovkrav, skal anvende ansigtsværnemidler generelt som beskrevet i bekendtgørelsen.
- Specificering af, at steder, der *ikke* er omfattet af lovkrav, fx det præhospitale område, som ambulancer, akuthelikoptere eller ved hjemmeplejen i borgerens eget hjem, fortsat anbefales at anvende ansigtsværnemidler jf. version af denne retningslinje fra 28. september 2020.

Denne retningslinje beskriver anvendelse af ansigtsværnemidler ift. generel smitteforebyggelse i sundheds- og ældreområdet samt visse dele af socialområdet. Retningslinjen supplerer midlertidig lovkrav om mundbind jf. Bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020¹) samt ændringsbekendtgørelser hertil (BEK nr 1576 af 06/11/2020² og BEK nr 1876 af 09/12/2020³).

Retningslinjens hovedformål er at vejlede i brug af ansigtsværnemidler til forebyggelse af smittespredning fra personer, der ikke er påvist eller mistænkt smittet med ny coronavirus.

For retningslinjer til brug af værnemidler ved mistænkt eller påvist COVID-19 henvises til gældende Infektionshygiejniske retningslinjer fra Statens Serum Institut. Disse udarbejdes af Statens Serum Institut og opdateres løbende her: <https://covid19.ssi.dk/hygiejne>.

Betegnelsen *ansigtsværnemidler* benyttes i denne retningslinje som en betegnelse for masker, mundbind og heldækkende ansigtsvisir, både i de tilfælde, hvor de benyttes som kildekontrol og til at give et supplerende beskyttelse for bæreren selv.

Ved visse dele af socialområdet forstås sociale tilbud, hvor der ofte vil være tæt fysisk kontakt mellem personale og borger, og hvor borgerne er i øget risiko for et alvorligt sygdomsforløb, hvis de smittes med ny coronavirus, jf. Sundhedsstyrelsen faglige grundlag

¹ Bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1533

² Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1576 af 06/11/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1576

³ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1876 af 09/12/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1876

for personer med øget risiko ved COVID-19. Som eksempler kan nævnes fx botilbud, bostøtte til borgere i eget hjem samt aktivitets- og samværstilbud og beskyttet beskæftigelse. For specifikke retningslinjer på socialområdet henvises til retningslinjer udarbejdet af Socialstyrelsen⁴.

⁴ Retningslinjer for genoptagelse af aktiviteter på socialområdet- Begrænsning af smitte med COVID-19, Socialstyrelsen, https://socialstyrelsen.dk/vaergaende-omrader/genabning/generelle-retningslinjer-1/copy_of_generelle-retningslinjer

1. Baggrund

I takt med at COVID-19 epidemien udvikler sig, der fremkommer ny viden om COVID-19, og internationale anbefalinger opdateres, opdaterer Sundhedsstyrelsen løbende anbefalinger om forebyggelse af smittespredning, for at sikre at anbefalingerne er tilpasset den epidemiske situation og aktuelle internationale anbefalinger.

I Danmark ser vi stigende og mere udbredt smitte med ny coronavirus. Med stigende smitte i samfundet på et tidspunkt, hvor årstiden gør, at vi søger tættere sammen indendørs, er der risiko for yderligere smittespredning.

Sundhedsstyrelsen har udgivet generelle anbefalinger til forebyggelse af smittespredning fra *COVID-19: Forebyggelse af smittespredning*⁵. Disse beskrives kun kort i dette notat. Sundhedsstyrelsen har d. 29. oktober 2020 udgivet reviderede anbefalinger for brug af mundbind i det offentlige rum. For disse henvises til Sundhedsstyrelsens udgivelse *Brug af mundbind i det offentlige rum – Dokumentation og sundhedsfaglige anbefalinger*⁶.

Anbefalingerne i retningslinjen her suppleres af vejledninger og retningslinjer, der retter sig mod sundhedsvæsenet *COVID-19: Generelle retningslinjer for planlægning af aktivitet og forebyggelse af smittespredning i sundhedsvæsenet*, og pleje- og socialsektoren *Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 på plejecentre, bosteder og andre institutioner*, og *Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 i hjemmeplejen*⁷.

Anvendelse af værnemidler i sundhedsvæsenet følger, fraset anbefalinger og midlertidig lovkrav til ansigtsværnemidler, som udgangspunkt de Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) fra Statens Serum Institut. NIR er udarbejdet mhp. på tilpasning og ajourføring af infektionshygiejniske retningslinjer på sygehuse og i primærsektoren og er derfor rettet mod hele sundhedssektoren inklusive praktiserende læger og speciallæger, hjemmesygeplejersker, tandlæger m.fl. Opdaterede retningslinjer kan findes på Statens Serum Instituts hjemmeside⁸.

De generelle og supplerende infektionshygiejniske forholdsregler udgør de væsentligste centrale elementer i infektionshygiejne og grundstenen i smitteforebyggelsen i sundhedsvæsenet. I en midlertidig periode, hvor der er en øget risiko for smitte med en alvorlig smitsom

⁵ COVID-19: Forebyggelse af smittespredning, Sundhedsstyrelsen, <https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/COVID-19-Forebyggelse-af-smittespredning>

⁶ Brug af mundbind i det offentlige rum – Dokumentation og sundhedsfaglige anbefalinger. Sundhedsstyrelsen. www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Brug-af-mundbind-i-det-offentlige-rum-dokumentation

⁷ Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 på plejecentre, bosteder og andre institutioner. Sundhedsstyrelsen www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Vejledning-om-forebyggelse-af-spredning-af-COVID-19-paa-plejecentre-bosteder

Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 i hjemmeplejen. Sundhedsstyrelsen, www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Vejledning-om-forebyggelse-af-smitte-med-COVID-19-i-hjemmeplejen

⁸ COVID-19: Generelle retningslinjer for planlægning af aktivitet og forebyggelse af smittespredning i sundhedsvæsenet. Sundhedsstyrelsen, www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/COVID-19-Retningslinjer-for-planlaegning-af-aktivitet-og-forebyggelse-af-smittespredning-i-sundhedsv

⁸ Opdaterede retningslinjer udarbejdes af Statens Serum Instituts Central Enhed for Infektionshygiejne, og findes på <https://hygiejne.ssi.dk/retningslinjer/nir>

sygdom, vurderes det dog, at der er behov for yderligere smitteforebyggende tiltag i form af værnemidler, herunder brug af ansigtsværnemidler. Dette er særligt relevant i sundheds- ældre- og socialsektor, hvor der er tæt kontakt med borgere og patienter, der kan være i øget risiko for et alvorligt forløb ved COVID-10, og hvor smittespredning blandt personale, kan påvirke opretholdelsen af vigtige kritiske funktioner.

Ved personale menes i denne retningslinje en bred gruppe af faggrupper, herunder fx læger, sygeplejersker, portører, bioanalytikere, social- og sundhedsassistenter og -hjælpere, psykologer, jordemødre, sundhedsplejersker, rengøringspersonale, fysioterapeuter, ergoterapeuter, kiropraktorer, tandlæger, tandplejere, ambulancepersonaler, socialpædagoger, administrativt personale og øvrigt personale ansat på et pågældende sted omfattet af bekendtgørelsen om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020, samt ændringsbekendtgørelser (BEK nr 1576 af 06/11/2020 og BEK nr 1876 af 09/12/2020).

1.1. Smitte med ny coronavirus (SARS-CoV-2)

Smitte med ny coronavirus (SARS-CoV-2) sker via dråbe- og kontaktsmitte:

Dråbesmitte: En smittet person kan ved fx host, nys eller råb sprede dråber, der indeholder virus. Dråber, der på denne måde slynges ud i luften, kan indåndes af en anden person, og afsætte sig i dennes øjne, næse, svælg eller luftveje. Ved direkte ansigt-til-ansigt kontakt i øjenhøjde er der større risiko for smitte, end hvis man har sidevendt eller rygvendt ansigt, eller for en stående person, hvis den ene sidder ned og den anden står op. Hvis den smittede har luftvejs-symptomer som fx forkølelse eller hoste antages det, at mængden af dråber, og dermed smitterisikoen, er større.

Dråber, der smitter gennem luften, kan være af meget forskellig størrelse. Meget små dråber kan slynges ud både ved host og nys, men også ved fx høj tale, sang, eller kraftig udånding i forbindelse med fysisk anstrengelse. De fleste dråber antages at falde til jorden inden for få meter, og generelt falder risikoen for smitteoverførsel derfor brat ved en afstand over 1-2 meter.

Der er beskrevet udbrud af COVID-19 under indendørs forhold med dårlig ventilation, hvor de smittede ikke var i direkte kontakt og holdt rimelig afstand.

Kontaktsmitte: Kontaktsmitte sker ved enten direkte eller indirekte kontakt.

- **Direkte kontakt:** En smittet person kan overføre eget sput eller slim til sine hænder, og viderebringe smitte ved direkte kontakt til andre fx ved håndtryk. Den næste person kan så føre smitte til egne slimhinder i øjne, næse eller mund.
- **Indirekte kontakt:** En smittet person kan ved host eller nys, eller ved berøring med urene hænder, afsætte virus på genstande eller kontaktflader som fx håndtag,

gelænder, kontakter, betjeningspaneler, bestik mv. Den næste person, der berører samme flade, kan så føre smitte til egne slimhinder i øjne, næse eller mund.

Der går typisk mellem 1 og 14 dage fra man bliver smittet til man får symptomer (inkubationstiden). Risikoen for smitte antages at være størst i de første dage med symptomer og fra personer med hoste, nys mv. Smittede personer kan dog udskille virus og dermed smitte, også selvom de ikke har symptomer eller inden de får dem (asymptomatisk og præsymptomatisk smitte). Det er således ikke altid muligt at vide, om en person er smittet og kan videregive smitte med ny coronavirus.

2. Internationale retningslinjer

WHO udgav d. 1 december 2020 opdaterede anbefalinger om brugen af masker i forbindelse med COVID-19⁹, herunder anbefalinger for brug af masker i sundhedsvæsenet.

WHO skelner forstsat mellem henholdsvis *generel brug af masker*, hvilket betyder, at alle i sundhedsvæsenet, personale såvel som patienter og pårørende, uanset aktiviteter anvender masker og *målrettet kontinuerlig brug af masker*, som betyder at alt sundheds- og omsorgspersonale anvender masker i forbindelse med alt klinisk arbejde.

I områder med kendt eller mistænkt samfundssmitte samt ved store udbrud anbefaler WHO generelt brug af masker, dvs. at det anbefales, at personale i sundheds- og plejesektoren konsekvent anvender masker ved ophold på matriklen. Ligeledes anbefales patienter og besøgende at anvende mundbind. De opdaterede anbefalinger fra WHO giver ikke anledning til ændringer af Sundhedsstyrelsens anbefalinger om brug af værnemidler i sundheds-, ældre- og socialsektor.

WHO anfører, at der er behov for særlig opmærksomhed på korrekt brug af masker ved kontinuerlig brug i forbindelse med klinisk arbejde, herunder at personalet skifter masken, hvis den bliver fugtig, uren eller går i stykker. Desuden angives væsentligheden af, at personalet fortsat følger infektionshygiejniske retningslinjer og holder afstand, når det er muligt.

Det europæiske smitteagentur ECDC anbefaler, at sundhedspersonale i lande med udbredt samfundssmitte anvender masker i situationer med behandling og pleje af patienter og borgere. Dette gælder både personale på sygehus, plejehjem og i praksissektor samt patienter og besøgende^{10,11}.

Public Health England beskriver i retningslinjer opdateret d. 20. oktober 2020 henvendt til både sygehus og primærsektor, at smitteforebyggende tiltag som afstand, håndhygiejne og rengøring skal sikres. På sygehuse, hvor smitteforebyggende tiltag ikke kan sikres, anbefaler Public Health England, at alt sygehuspersonale - både klinisk og ikke-klinisk personale - anvender masker for at mindske potentiel smittespredning fra personalet¹². I primærsektor anbefales, at der i situationer, hvor smitteforebyggende tiltag ikke kan efterle-

⁹ WHO, Advise on the use of masks in the context of COVID-19. 1. december 2020: [www.who.int/publications/i/item/advise-on-the-use-of-masks-in-the-community-during-home-care-and-in-healthcare-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)-outbreak](https://www.who.int/publications/i/item/advise-on-the-use-of-masks-in-the-community-during-home-care-and-in-healthcare-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-(2019-ncov)-outbreak)

¹⁰ ECDC, Infection prevention and control and preparedness for COVID-19 in healthcare settings, Fifth update. 6. oktober 2020, www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/infection-prevention-and-control-and-preparedness-covid-19-healthcare-settings

¹¹ ECDC, COVID-19 infection prevention and control measures for primary care, including general practitioner practices, dental clinics and pharmacy settings: first update. 19. oktober 2020, www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-infection-prevention-and-control-primary-care

¹² Public Health England, Guidance: New government recommendations for England NHS hospital trusts and private hospital providers. Opdateret 20. oktober 2020: www.gov.uk/government/publications/wuhan-novel-coronavirus-infection-prevention-and-control/new-government-recommendations-for-england-nhs-hospital-trusts-and-private-hospital-providers

ves foretages en lokal vurdering af, om personale- både klinisk og ikke-klinisk - skal anvende maske for at mindske smittespredning fra personalet¹³. Desuden anbefales besøgende og ambulante patienter på sygehus at anvende ansigtsbarrierer, som masker, tørklæde mv. (eng. face covering), mens patienter og besøgende i primærsektor anbefales ansigtsbarrierer, når anden smitteforebyggelse ikke kan efterleves.

I Norge afhænger anbefalingerne fra Folkehelseinstituttet vedrørende personales brug af værnemidler ved kontakt med patienter eller plejehjemsbeboere, der ikke er under mistanke eller konstateret smittede med COVID-19, af graden af smitte i lokalsamfundet. Ved lavt smittetryk er der ikke anbefaling om generel brug af masker i sundhedsvæsenet¹⁴ eller på plejehjem¹⁵.

Det amerikanske Center for Prevention and Disease Control (CDC) anbefaler generel brug af ansigtsværnemiddel for både sundhedspersonale og patienter. Patienter og besøgende anbefales stofmundbind, mens personalet anbefales kirurgiske masker. For personalet gælder anbefaling også i fx personalerum og steder, hvor de ellers kan møde kollegaer. Patienter kan tage mundbindet af, når de opholder sig på egen stue, men skal tage det på igen, når de er sammen med andre eller forlader stuen¹⁶.

13 Public Health England, Guidance: New government recommendations for primary and community health care providers in England. Opdateret 20.oktober 2020, www.gov.uk/government/publications/wuhan-novel-coronavirus-infection-prevention-and-control/new-recommendations-for-primary-and-community-health-care-providers-in-england

14 Folkehelseinstituttet, Bruk av personlig beskyttelsesutstyr. www.fhi.no/nettpub/coronavirus/helsepersonell/personlig-beskyttelsesutstyr/#om-artikkelen-endringshistorikk

15 Folkehelseinstituttet. Should healthcare personnel in nursing homes without respiratory symptoms wear facemasks for primary prevention of COVID-19? – a rapid review., Juni 2020, www.fhi.no/publ/2020/bor-helsepersonell-i-sykehjem-bruke-ansiktsmasker-for-primarforebygging-av/

16 Centers for Disease Control and Prevention: Interim Infection Prevention and Control Recommendations for Healthcare Personnel During the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic: www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/infection-control-recommendations.html

3. Generelle smitteforebyggende tiltag

Sundhedsstyrelsen har udarbejdet generelle anbefalinger til forebyggelse af smittespredning af ny coronavirus, der fremgår af dokumentet *COVID-19: Forebyggelse af smittespredning*¹⁷. Disse er målrettet et bredt modtagerfelt, både borger og erhvervssektor og er således ikke særskilt målrettet sundheds- og ældre- eller socialområdet. De generelle smitteforebyggende anbefalinger er dog også her relevante og bør derfor følges.

Desuden bør smitteforebyggende anbefalinger, relevante vejledninger og retningslinjer følges, dvs. *COVID-19: Generelle retningslinjer for planlægning af aktivitet og forebyggelse af smittespredning i sundhedsvæsenet*, *Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 på plejecentre, bosteder og andre institutioner*, og *Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 i hjemmeplejen*¹⁸.

Afstand, korrekt håndhygiejne samt rengøring af kontaktpunkter er de vigtigste tiltag til at hindre smitte fra personer uden symptomer eller mistanke om smitte, da smitte i denne sammenhæng primært antages at ske via kontaktsmitte. Værnemidler, fx masker, mundbind og heldækkende ansigtsvisir, er dog ved korrekt brug en *ekstra beskyttelse* til at forebygge smittespredning via dråbesmitte i situationer, hvor der ikke kan holdes afstand, men er ikke i sig selv nok til at forebygge smitte. Værnemidler er således et supplement til afstand og kan ikke erstatte de øvrige anbefalinger. Personalet bør således ikke afvige fra anbefaling om at holde afstand, med mindre deres opgaver kræver det. For at værnemidler har en smitteforebyggende effekt skal de anvendes korrekt og suppleres af et højt niveau af håndhygiejne. Ellers kan de udgøre en smitterisiko i sig selv.

Der skal således gøres en fokuseret indsats for at forebygge smitte samtidigt med at værnemidler indføres som supplerende smitteforebyggende tiltag. Dette gælder både i forhold til den enkeltes adfærd, men særligt på et organisatorisk niveau, hvor der skal sikres rammer, der mindsker smitterisiko og fremmer smitteforebyggende adfærd hos personale og patienter/borgere.

Relevante infektionshygiejniske retningslinjer udarbejdet af Staten Serum Institut skal til enhver tid følges for at sikre højt niveau af infektionshygiejne i sundhedsvæsenet.

¹⁷ COVID-19: Forebyggelse af smittespredning, Sundhedsstyrelsen, www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/COVID-19-Forebyggelse-af-smittespredning

¹⁸ Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 på plejecentre, bosteder og andre institutioner. Sundhedsstyrelsen www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Vejledning-om-forebyggelse-af-spredning-af-COVID-19-paa-plejecentre-bosteder
Vejledning om forebyggelse af smitte med COVID 19 i hjemmeplejen. Sundhedsstyrelsen, www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Vejledning-om-forebyggelse-af-smitte-med-COVID-19-i-hjemmeplejen

COVID-19: Generelle retningslinjer for planlægning af aktivitet og forebyggelse af smittespredning i sundhedsvæsenet. Sundhedsstyrelsen, www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/COVID-19-Retningslinjer-for-planlaegning-af-aktivitet-og-forebyggelse-af-smittespredning-i-sundhedsv

4. Ansigtsværnemidler

Dette notat beskriver hovedsageligt brug af ansigtsværnemiddel ift. kildekontrol, dvs. til at forebygge smitte fra en præsymptomatisk/asymptomatisk smittebærer.

Masker og mundbind

Masker, herunder mundbind er en betegnelse for et ansigtsværnemiddel, som dækker og slutter tæt om næse og mund. De er derfor det foretrukne ansigtsværnemiddel til kildekontrol.

Når en person er inficeret med en smitsom sygdom, der smitter via luftvejssekreter, kan masker og mundbind fungere som en barriere, der beskytter andre mod smitte fra den inficerede person. Det sker ved, at de forhindrer dråber fra den smittede i at blive transmitteret over til en usmittet fx via tale, samt ved at forebygge at den inficerede kommer i berøring med sin næse og mund og dermed forurener sin hånd, der derefter kan forurene overflader og forårsage kontaktsmitte. Personer smittet med ny coronavirus, som har få eller ingen symptomer, antages også at kunne smitte andre, og der er tegn på, at der afgives flest viruspartikler i de tidlige stadier af infektionen¹⁹. Hos smittede personer uden symptomer (*præsymptomatiske/asymptomatiske smittebærere*), som ikke hoster eller nyser, vil den primære smittevej være kontaktsmitte. Personer uden symptomer kan dog også smitte via dråber indeholdende virus. Med henblik på at mindske risikoen for smitte fra præsymptomatiske og asymptomatiske smittebærere er anvendelse af masker og mundbind relevant i situationer, hvor der ikke kan holdes afstand.

Masker og mundbind kan desuden beskytte bæreren mod, at større dråber/stænk rammer mund/næse. Masker anvendes derfor som standard af personale i sundhedsvæsenet i kombination med øvrige værnemidler i forbindelse med håndtering af patienter med særlige smitsomme sygdomme med henblik på at beskytte personalet mod smitte²⁰.

Heldækkende ansigtsvisir

Masker, herunder mundbind er foretrukket ansigtsværnemiddel til at forebygge risikoen for smitte fra præsymptomatiske og asymptomatiske smittebærere. I særlige situationer, hvor maske og mundbind ikke er egnet, kan et heldækkende ansigtsvisir anvendes som alternativ. Der skal her sikres opmærksomhed på, at visiret ikke slutter tæt om ansigtet, og ikke filtrerer udåndingsluft som en maske og derfor ikke har samme effekt ift. kildekontrol. Et heldækkende ansigtsvisir kan beskytte bæreren mod dråber, stænk og sprøjt i ansigtet.

Et heldækkende ansigtsvisir kan anvendes i særlige situationer, hvor det er væsentligt at vise ansigt i kommunikationen, fx når der skal kommunikeres med et barn, en person med demens, eller der er behov for mundaflæsning. Desuden i andre særlige situationer, hvor

¹⁹ Zou L. et al. SARS-CoV-2 Viral Load in Upper Respiratory Specimens of Infected Patients. N Engl J Med 2020; 382:1177-1179.
²⁰ NIR generelle og NIR Supplerende: <https://hygiejne.ssi.dk/retningslinjer/nir>

maske ikke er egnet, fx ved borgere eller patienter der får væsentlige gener, fx angstlignende eller voldelig adfærd, ved synet af personalets masker, samt af personer, herunder personale, der ikke kan anvende maske/mundbind, fx grundet allergi eller andet. Derudover i situationer uden patient eller borgerkontakt, som afveksling til masker, hvis der opleves gener ved langvarigt brug.

Der findes på markedet nu også halve visirer, der kun dækker mund og næse. Det anbefales ikke at disse halve visirer anvendes i sundheds-, ældre og socialsektor, særligt blandt personale anbefales ikke halve visirer, da de ikke er godkendt som personlige værnemidler.

Øvrige barrierer og værnemidler til generel smitteforebyggelse

Ved skranke, receptioner og lignende anbefales, at der opsættes skærme af glas eller plastik. Der skal være fokus på rengøring af disse, for at mindske risiko for kontaktsmitte.

Øvrige værnemidler, som åndedrætsværn, handsker, øjenbeskyttelse, overtrækskittel mv. anvendes når gældende Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer tilsiger dette.

Boks 1 nedenfor indeholder en række opmærksomhedspunkter ved brug af ansigtsværnemidler. Se bilag 1 for oversigt over brug af værnemidler.

Boks 1. Om ansigtsværnemidler

Anbefalinger til brug af masker

Patienter, borgere og pårørende anvender mundbind:

- **Engangsmundbind/type I masker.** Masker type I har en filtreringsgrad på mindst 95%, de er ofte med elastiksnor og derfor lettere at anvende for ikke sundhedsprofessionelle. Masker type I anbefales til patienter og borgere, og kaldes ved den anvendelse engangsmundbind.
- **Stofmundbind.** Stofmundbind er en blandet gruppe af tekstilprodukter, der har samme tilsigtede funktion som engangsmundbind. Patienter og borgere kan også anvende stofmundbind jf. *Sundhedsstyrelsens gode råd til mundbind i det offentlige rum.*

Personalet anvender masker:

Personale ansat i stillinger med borger/patient kontakt

- **Type II masker.** Type II masker har en filtreringsgrad på mindst 98%, og filterer således lidt mere end type I, og anvendes af personale ansat i stillinger med kontakt til patienter/borgere, fx sundhedspersonale, rengøringspersonale, portører mv.
- **Type IIR masker.** Type IIR masker har en filtreringsgrad på mindst 98% og beskytter endvidere mod stænk og sprøjt af særlig kraftig karakter.

Personale uden patient/borgerkontakt

- **Type I masker.** Personale ansat i stillinger uden patient/borgerkontakt kan anvende type I maske, fx administrativt personale

Hvornår skal masken skiftes?

Masker og mundbind mister deres beskyttende effekt, hvis de bliver fugtige, forurenede eller berøres og skal derfor udskiftes. I forbindelse med på- og aftagning og ved eventuel berøring skal der udføres håndhygiejne. Øvrige smitteforebyggende tiltag såsom korrekt håndhygiejne, rengøring og afstand skal fortsat anvendes, uanset brug af værnemidler. Ved host eller nys bør være fokus på at udskifte masken.

Heldækkende ansigtsvisir som alternativ til maske/mundbind

Masker, herunder mundbind er at foretrække til beskyttelse af andre, fordi de slutter tæt og filtrerer udåndingsluften. Men der kan være situationer eller forhold, der gør, at en maske og mundbind ikke er egnet. Her er et heldækkende ansigtsvisir det bedste alternativ. Der findes også visirer, der kun dækker mund og næse. Disse anbefales ikke i sundheds-, ældre- og socialsektor.

Hvornår skal det heldækkende ansigtsvisir skiftes eller rengøres?

Et visir kan generelt anvendes i en længere periode end en maske, da dets barrierefunktion ikke på samme måde bliver påvirket af, om det bliver vådt eller forurenet. Det kan dog være en potentiel kilde til kontaktsmitte og derfor bør det rengøres eller skiftes flere gange i løbet af en dag, og hvis det berøres eller bliver tydeligt forurenet på anden vis fx ved host eller nys.

Væsentlige opmærksomhedspunkter ved brug af ansigtsværnemidler

Ved brug af ansigtsværnemidler, herunder særligt masker, er det vigtigt at have opmærksomhed på, at værnemidlerne kan vanskeliggøre kommunikation, både personale imellem, men også med borgere og patienter. Ved brug af ansigtsværnemidler, skal personalet derfor have øget fokus på intern kommunikation samt at borgere, patienter og pårørende kan høre og forstå kommunikationen²¹.

Det er væsentligt at være opmærksom på, at der kan være patienter og borgere, der får væsentlige gener, fx angstlignende eller voldelig adfærd, ved synet af personalets masker. Dette vil være en anerkendelsesværdig årsag til ikke at anvende maske. Ligeledes er situationer, hvor et barn eller en person med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse skal trøstes, samt hvis der er behov for mundaflæsning.

Ansigtsværnemidler eller eventuel mangel på disse må ikke være en hindring for udførelse af en nødvendig behandling. Ved behov for akut førstehjælp prioriteres udførelse af den behandling, der er nødvendig for at redde liv og sikre førlighed.

²¹ Se eventuelt gode råd til kommunikation med masker på Høreforeningens hjemmeside, hoeforeningen.dk/om-os/nyheder/mundbind-goer-kommunikationen-svaer/

4.1. Arbejdsgivers ansvar i forbindelse med smitteforebyggelse ved brug af værnemidler

Arbejdsgiver skal sikre, at arbejdsplads og personalet kan efterleve gældende lovkrav om brug af mundbind og visirer jf. Bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020)²², samt og Sundhedsstyrelsens anbefalinger til brug af ansigtsværnemidler.

Det er således arbejdsgivers ansvar og pligt at sikre, at relevante værnemidler er tilgængelige for personalet, og at alt personale er bekendt med anvisninger og retningslinjer for korrekt brug af værnemidler samt øvrige tiltag mod smittespredning af COVID-19. Dette bør sikres gennem lokale instrukser og evt. konkrete handlingsanvisninger samt løbende tilsyn hermed.

Derudover bør ledere/hygienansvarlige kende til generelle, alment gældende retningslinjer og principper for infektionshygiejne, der er indeholdt i de Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) fra Statens Serum Institut²³.

For arbejdsgivers ansvar for at hindre smittespredning henvises til dokumentet *Håndtering af COVID-19: Arbejdsgiveres og personales ansvar for at hindre smittespredning på sundheds-, ældre- og socialområdet*²⁴. Heri er det blandt andet specificeret, at der skal være et ledelsesmæssigt fokus på personalets velbefindende i forbindelse med øget brug af masker og værnemidler, og at det er væsentligt med fokus på at håndtere eventuelle gener og problemer som fx eksem, tryksår og andre gener ved anvendelse. Ligeledes skal personale, der får væsentlige gener ved brug af masker og heldækkende ansigtsvisir, eller af den ene eller den anden grund (fx psykisk påvirkning såsom angst eller fysiske symptomer så som vejrtrækningsbesvær) ikke kan anvende maske eller heldækkende ansigtsvisir have mulighed for fortsat at varetage deres arbejde eller alternativt omplaceres til opgaver uden patient/borger kontakt.

Opleves gener eller hændelser ved specifikke produkttyper, er det væsentligt at dette indberettes til Lægemiddelstyrelsen²⁵ og til Styrelsen for Patientsikkerhed som en utilsigtet hændelse²⁶. Det er vigtigt at indsamle denne viden og afdække eventuelle helbredsmæssige konsekvenser ved langvarigt brug af værnemidler.

²² Bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1533

²³ Se især NIR Generelle, NIR Supplerende og NIR for Rengøring: <https://hygiejne.ssi.dk/retningslinjer/nir>, Specifikke retningslinjer vedrørende COVID-19 kan findes her: <https://covid19.ssi.dk/hygiejne>

²⁴ Håndtering af COVID-19: Arbejdsgiveres og personales ansvar for at hindre smittespredning på sundheds-, ældre- og socialområdet. Sundhedsstyrelsen, www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Personale-og-arbejdsgivers-ansvar-i-sundheds-og-aeldresektoren-for-at-hindre-smittespredning-COVID

²⁵ Sundhedspersoner kan indberette hændelser med medicinsk udstyr til Lægemiddelstyrelsen via hjemmesiden; <https://laegemiddelstyrelsen.dk/da/udstyr/indberetning-af-haendelser/>.

²⁶ Sundhedspersoner skal indberette utilsigtede hændelser med medicinsk udstyr til Styrelsen for Patientsikkerhed via hjemmesiden: <https://stps.dk/da/laering/utisigtede-haendelser/>

Der skal på nationalt niveau sikres fokus på, at anbefalingerne i dette dokument vil øge forbruget, og der skal sikres forsyning til både kommuner og regioner. I tilfælde af forsyningsvanskeligheder er det Sundhedsstyrelsens vurdering, at værnemidlerne bør prioriteres til personale i behandlings-, undersøgelses- og plejesituationer af patienter/borgere, hvor der er kendt eller mistænkt risiko for smitte.

5. Brug af ansigtsværnemidler

Hovedpointer i afsnit 5

- På visse dele af sundheds-, ældre -, og socialområdet, er der indført lovkrav om brug af ansigtsværnemidler for at forebygge smittespredning jf. bekendtgørelsen om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020)²⁷ samt ændringsbekendtgørelser (BEK nr 1576 af 06/11/2020²⁸ og BEK nr 1876 af 09/12/2020²⁹).
- Steder, der er omfattet af lovkrav, skal anvende ansigtsværnemidler generelt som beskrevet i bekendtgørelserne.
- Steder i sundheds-, ældre -, og socialområdet, der *ikke* er omfattet af lovkravet, fx det præhospitalt område, som ambulancer, akuthelikoptere eller ved hjemmeplejen i borgerens eget hjem anbefales også at anvende ansigtsværnemidler.

5.1. Generelt ved anvendelse af ansigtsværnemidler

På sundheds- og ældreområdet og visse dele af socialområdet må det antages, at risikoen for smitte med ny coronavirus via personer, der er asymptomatiske eller præsymptomatiske er større end i mange andre sektorer, fordi en stor del af aktiviteterne indebærer mange daglige berøringer med fælles kontaktpunkter og tæt fysisk kontakt. Da det er væsentligt at forebygge smitte - både blandt personale, men også blandt patienter/borgere, der ofte kan være særligt udsatte - er der behov for ekstra fokus på smitteforebyggelse og supplerende tiltag som et led i den generelle smitteforebyggelse.

Det er vigtigt, at personale altid efterlever Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) for generelle forholdsregler i sundhedssektoren³⁰ samt generel smitteforebyggende adfærd herunder sikrer afstand, håndhygiejne, rengøring og evt. desinfektion af overflader.

Personale med patient- eller borgerkontakt bør altid overveje, om der i den konkrete situation er behov for yderligere værnemidler, herunder øjenbeskyttelse, for at beskytte sig selv tilstrækkeligt. Eksempelvis bør der være ekstra opmærksomhed på situationer, hvor

²⁷ Bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1533

²⁸ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1576 af 06/11/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1576

²⁹ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1876 af 09/12/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1876

³⁰ Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) for generelle forholdsregler i sundhedssektoren, Opdaterede retningslinjer findes her <https://hygiejne.ssi.dk/retningslinjer/nir>

der er vanskeligt at vurdere symptomer hos en patient/borger, fx patienter i almen praksis med kendte kroniske symptomer fra luftvejene, fx kronisk hoste eller kronisk vejrtrækningsbesvær, patienter og borgere der kan have svært ved at give udtryk for symptomer, fx pga. demenssygdomme eller anden kognitiv funktionsnedsættelse, stofmisbrugere samt ikke-visiterede patienter i ambulancer.

Ved procedurer med risiko for stænk og sprøjt mod ansigtet skal personale altid bruge værnemidler jf. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer og en maske vil her ikke være tilstrækkeligt til at beskytte personalet³¹.

Patienter og borgere bør så vidt muligt også efterleve smitteforebyggende anbefalinger, herunder holde afstand, og holde god håndhygiejne – også selv om der bæres ansigtsværnemidler.

5.2. Midlertidig lovkrav om anvendelse af ansigtsværnemidler

Der er på sundheds- ældre og socialområdet indført midlertidigt lovkrav om brug af ansigtsværnemidler for at forebygge smittespredning. Dette indebærer, at medarbejdere, patienter, borgere, pårørende og besøgende, der befinder sig steder, der er omfattet af bekendtgørelsen og skal anvende ansigtsværnemidler (masker, mundbind, eller visir)³². Dette er eksempelvis offentlige og private sygehuse, regionale og private læge –og speciallægeklinikker, praksissektoren, kommunale sundhedstilbud, plejecentre mv. Lovkravet om ansigtsværnemidler gælder i udgangspunktet alle steder, hvor der er adgang for patienter, borgere mv. dvs. både fællesarealer, venteværelser, sengeafdelinger, patientstuer, konsultationslokale hos den praktiserende læge, psykolog, fysioterapeut mv.

Det midlertidige lovkravet erstatter således Sundhedsstyrelsens forhenværende anbefalinger om, at der kun skulle anvendes værnemidler i behandlings-, undersøgelses- og plejesituationer inden for 1-2 meters kontakt.

Det nye lovkrav omfatter også administrativt personale, rengøringspersonale og andet personale, som ikke udfører arbejdsopgaver med tæt kontakt til borgere og patienter.

5.3. Sundhedsstyrelsens anbefalinger til anvendelse af ansigtsværnemidler

Det er ikke alle steder på sundheds- ældre og socialområdet, der er omfattet af lovkravet om generelt at anvende ansigtsværnemidler. Eksempelvis er det præhospitale område som ambulancer, akuthelikoptere mv. ikke omfattet. Ydelser i borgerens eget hjem er heller ikke omfattet fx hjemmeplejen, lægebesøg i eget hjem eller på beboeres værelser på plejecentre.

³¹ NIR generelle og NIR Supplerende: <https://hygiejne.ssi.dk/retningslinjer/nir>

³² For overblik over, hvilke steder, der er omfattet se Bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1533 af 28/10/2020), www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1533 samt Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1576 af 06/11/2020), <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1576>, og Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. i sundheds- og ældresektoren samt på visse dele af socialområdet i forbindelse med håndtering af covid-19 (BEK nr 1876 af 09/12/2020) <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1876>

Det er dog Sundhedsstyrelsens anbefaling, at personale, og eventuelt også patienter og pårørende anvender ansigtsværnemidler i situationer ved tæt kontakt disse steder for at forebygge smittespredning. Borgere i eget hjem, herunder bolig på plejecentre mv., behøver ikke anvende ansigtsværnemidler.

6. Undtagelser fra krav og anbefalinger om ansigtsværnemidler

Til lovkrevet og Sundhedsstyrelsens anbefalinger om brug af ansigtsværnemidler gælder en række undtagelser.

Generelt gælder følgende undtagelser³³:

- Børn under 12 år.
- Borgere, herunder personale, med fysiske eller mentale forhold, som forhindrer korrekt brug eller forhindrer udførelse af vigtige funktioner.
- Borgere, herunder personale, som har betydeligt ubehag ved brug af mundbind.

Det er hertil heller ikke nødvendigt, at patienter indlagt på sygehus, som er testet ifm. indlæggelse, bærer mundbind eller visir. Ambulante patienter og patienter på dagkirurgiske afsnit, der ikke er indlagt skal dog bære mundbind eller visir jf. det midlertidige lovkraft om mundbind. Beboere på plejecenter, plejeboliger eller borgere, der modtager hjemmepleje anvender ansigtsværnemidler behøver ikke brug mundbind eller visir. Ligeledes er borgere, der har midlertidigt ophold på aflastningsplads, samt beboere og borgere på anbringelsessteder og botilbud mv. på socialområdet undtaget for krav om ansigtsværnemidler.

Personale, der opholder sig i et aflukket rum, hvor alene personale har adgang og personale, der sidder bag en afskærmning, behøver ikke anvende ansigtsværnemidler, dvs. fx sekretærer, der sidder afskærmet af et plexiglas, i personalestuer, på kontorer og andre steder, hvor patienter og borgere ikke har adgang. Her bør sikres ekstra fokus på at efterleve anbefalinger om afstand, og der bør sikres et højt niveau af rengøring og håndhygiejne.

Personer, herunder personale, der ellers er forpligtet til at bære ansigtsværnemiddel, må fjerne det helt eller delvist, hvis der er en god grund til det. Dette kan eksempelvis være:

- Kortvarig indtagelse af mad og drikke
- Indtagelse af medicin
- Under samtale med personer der mundaflæser
- Hvis mundbindet eller visiret giver vejtrækningsproblemer eller kvælningsfornemmelser
- Hvis politiet skal foretage en identifikation

³³ For uddybelse se Brug af mundbind i det offentlige rum – Dokumentation og sundhedsfaglige anbefalinger. Sundhedsstyrelsen. www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Brug-af-mundbind-i-det-offentlige-rum-dokumentation

- Hvis børn og unge eller personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse af forskellige årsager skal trøstes eller bliver skræmt over brugen af ansigtsværnemidler

Andre årsager kan være ved samtale med personer, hvor det i den konkrete situation vurderes, at det er afgørende at se ansigtet, fx ved samtaleterapi, og ved konsultationer, hvor der skal tales med patienten om sygehistorie, resultater af udredning og mulig behandling samt give svære beskeder. Ansigtsværnemidler kan i disse situationer påvirke kommunikationen uhensigtsmæssigt, og det kan have betydning for patientens forståelse af sundhedspersonens kommunikation samt påvirke behandlingskvaliteten negativt. Vurderer behandler, at ansigtsværnemidler ikke er egnede i den konkrete situation, bør der holdes mindst 1-2 meters afstand.

Udredning, undersøgelse, behandlinger, pleje mv., der ikke er muligt at gennemføre, hvis borger eller patient har ansigtsværnemiddel på vil også være undtaget. Dette er fx podning i halsen, tandlægebehandling, behandling i ansigt, kvinder i fødsel, ved støtte til personlig-pleje, visse former for træning/genoptræning osv. Her skal sundhedspersonalet fortsat have ansigtsværnemiddel på, hvis det i situationen er muligt.

Det vil være en konkret faglig vurdering at beslutte, hvornår der er tale om en anerkendelsesværdig årsag til ikke anvende ansigtsværnemidler i forbindelse med den konkrete behandlingssituation.

Bilag 1. Oversigt over brug af værnemidler

Situation	Handsker	Langærmet engangs-overtrækskit-tel	Der anvendes én af følgende masketyper afhængigt af opgavens karakter				Øjenbeskyt-telse som sup-plement til ma-ske	Ansigtsvisir
			Kirurgisk maske type I	Kirurgisk maske type II	Kirurgisk ma-ske type IIR	FFP2/FFP3 (åndedrætsværn)		
<p>Personale <i>ansat i stillinger med borger/patient kontakt i situationer uden mistanke om COVID-19*</i></p> <p><i>Fx sundhedspersonale, rengøringspersonale, portører</i></p>	Afhænger af opgaven.	<p>Afhænger af opgaven.</p> <p>Der kan i nogle tilfælde anvendes plastfor-klæde.</p>	<p>Anvendes <i>ikke</i> hvor infektionshygiejniske retningslinjer anbefaler brug af maske.</p> <p>Bør kun anvendes i tilfælde af forsyningsvanskeligheder og kun i situationer, hvor personalet under normale forhold ud fra infektionshygiejniske retningslinjer <i>ikke</i> ville have anvendt maske.</p>	<p>Skal altid som minimum anvendes ved opgaver, der ud fra nationale infektionshygiejniske retningslinjer kræver maske. Kan også anvendes generelt.</p>	<p>Afhænger af opgave, fx ved opgaver, hvor der er risiko for ud-sættelse for kraf-tigt sprøjt og ved arbejde i opera-tionsfelt.</p>	<p>Anvendes ikke ge-nerelt.</p> <p>Anvendes ved aero-solgenererende pro-cedurer i forbindelse med særlige mikro-organismer ³⁴.</p>	<p>Anvendes kun hvis man er i ri-siko for at blive udsat for fx ho-ste/nys (eller an-den type sprøjt).</p>	<p>Heldækkende visir kan i nogle tilfælde anvendes som alternativ til maske fx ved behov for mundaflæsning, hvis maske giver væsentlige ge-ner og i situationer uden pati-entkontakt.</p> <p>Halv-visir, som kun dækker næse og mund, bør <i>ikke</i> anvendes i sundheds-, ældre- og socialsektor</p>
<p>Personale <i>ansat i stillinger uden kontakt til patienter /borgere*</i></p> <p><i>Fx administrativt personale</i></p>	Nej.	Nej.	<p>Kan anvendes af per-sonale ansat i stillinger uden patient/bor-ger kontakt.</p>	<p>Kan anvendes af personale ansat i stillinger uden pati-ent/borger kontakt.</p>	Nej.	Nej.	<p>Ikke nødvendig-vis.</p>	<p>Heldækkende visir kan i nogle tilfælde anvendes som alternativ til maske fx ved behov for mundaflæsning, hvis maske giver væsentlige ge-ner og i situationer uden pati-entkontakt.</p> <p>Halv-visir, som kun dækker næse og mund, bør <i>ikke</i> anvendes i sundheds-, ældre- og socialsektor</p>

³⁴ Se <https://hygiejne.ssi.dk/-/media/arkiv/subsites/infektionshygiejne/retningslinjer/nir/nir-supplerende.pdf?la=da>

* Personale, der arbejder i rum, hvor kun personale har adgang eller sidder afskærmet bag en skærm, fx i en reception behøver ikke anvende ansigtsværnemidler.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●